

DİNİMİZDE ÖLÇÜLÜ VE DENGELİ

YAŞAM

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

Hamden kesîran tayyiben mübareken fîh.

Kemâ yenbegî licelâli vechihî ve'l-azîmi sultânih. Ve's-salâtu ve's-selamu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

عَبَدَ اللَّهُ بَنَ عَمْرٍو بِنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّكَ لَتَصُومُ
الدَّهْرَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: إِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ
ذَلِكَ هَجَمَتْ لَهُ الْعَيْنُ وَنَفِهَتْ لَهُ النَّفْسُ لَا صَامَ
مَنْ صَامَ الدَّهْرَ صَوْمٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ
قُلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ: فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ

إِذَا لَاقَى

[An] Abdillahi'bni Amri'bni'l-Âsi radiyal-lahu anhümâ kâle: Kâle'n-Nebiyyu sallallahu aleyhi ve sellem: Inneke le-tesûmu'd-dehre ve tekûmu'l-leyle? Fe-kultü: neam. Kâle: inneke izâ fealte zâlike hecemet lehü'l-aynu ve nefihet lehü'n-nefsü lâ sâme men sâme'd-dehre savmu selâseti eyyâmin mine'ş-şehri savmu'd-dehri küllihî. Kultü: fe-innî utîku ek-sere min zâlike. Kâle: fe-sum savme Dâvûde aleyhisselam, kâne yesûmu yevmen ve yuftıru yevmen ve lâ yefirru izâ lâkâ.

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Abdullah b. Amr İbni'l-Âsi radiyallahu anhümâ'dan. Babası da sahabi, kendisi de sahabi. Babası Mısır'ı fetheden Amr İbni'l-Âs, Mısır fatihi. Oğlu da *abâdile-i erbaadan*, meşhur dört Abdullah'tan bir tanesi. Amr İbni'l-Âs'ın oğlu Abdullah. Dedi ki;

a. Her Gün Oruç Tutmayın

Kâle lî. “Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz bana buyurdu ki;”

Inneke le-tesûmu'd-dehre ve tekûmu'l-leyle. “Sen bütün günler oruç mu tutuyorsun?”

Gecenin bütün saatlerinde kalkıp namaz mı kılıyormuşsun?”

Kultü: neam. “Evet yâ Resûlallah, öyle yapıyorum.”

Kâle: inneke izâ fealte zâlike hecemet lehü’l-aynu. “Sen böyle yaparsan gözlerin çukura kaçır, zayıflarsın.” *Ve nefihet lehü’n-nefsü.* “Beden de yorulur, ruhun da yorulur.”

“Öyle yaparsan göz buna dayanamaz, beden dayanamaz. Gözler çukura kaçır, vücut zayıflar.”

“Böyle yapma.” demek istiyor.

Lâ sâme men sâme’l-ebed. “Ebedî olarak, daima yılın her günü oruç tutan oruç tutmuş değildir.”

İlginç; her gün oruç tutan oruç tutmuş değildir. Yani makbul değil. Kamerî takvim 354 gün. 354 gün oruç tutan, her gün oruç tutan makbul değil.

Lâ sâme men sâme’l-ebed. “Daimi oruçlu olan kimse oruç tutmuş olmaz.”

“Öyle iyi değil.” dedi, Peygamber Efendimiz.

Savmu selâseti eyyâmin mine'ş-şehri savmu'ş-şehri küllihî. “Her ayın içinde üç gün oruç tutmak bütün sene oruç tutmak sevabına insanı eriştirir.”

Bunu nasıl yaparlardı?

Ayın başında bir tutarlardı, ortasında bir tutarlardı, sonunda bir tutarlardı; üç gün. Ya da ayın ortasında, mehtaplı gecelerin gündüzlerine *eyyâm-ı bâyz* denilir, Arabî ayların 13'ü, 14'ü, 15'i eder, o zaman tutarlardı.

Üç gün oruç tuttu mu bütün ayı, bütün seneyi tutmuş gibi olur. Onun için Peygamber Efendimiz bunu tavsiye ediyor.

Kultü: fe-innî utîku eksere min zâlike. “Ben güçlüyüm, hiç şüphesiz ki bundan daha fazlasına tâkat getirebilirim. Daha çok oruç tutabilirim, yâ Resûlallah.” dedi, Abdullah b. Amr İbni'l-Âs.

Kâle: fe-sum savme Dâvûd aleyhisselam. “Madem o kadar çok istiyorsun, ‘güç yetirebileceğim’ diyorsun; o zaman Davud *aleyhisselâm*'ın orucu gibi oruç tut.” *Kâne yesûmu yevmen ve yuftıru yevmen.* “O bir gün oruç tutardı, bir gün de tutmazdı.” -Bir gün aşırı- Ve

lâ yefirru izâ lâkâ. “Ve Davud aleyhisselam düşmanla karşılaştığı zaman da geriye kaçmazdı, çarpışırdı.”

Düşmanla karşılaşma olduğu zaman -kahramandı- düşmandan geri kaçmazdı, savaşırdı.

Bu hadîs-i şerîfin başka bir rivayetinde rivayet şöyle olmuş:

فَقَالَ: أَلَمْ أُخْبِرْ أَنَّكَ تَصُومُ وَلَا تُفْطِرُ وَتُصَلِّي اللَّيْلَ؟
فَلَا تَفْعَلُ فَإِنَّ لِعَيْنِكَ حَظًّا وَلِنَفْسِكَ حَظًّا وَلَا أَهْلِكَ
حَظًّا فَصُمْ وَأَفْطِرُ وَصَلِّ وَنَمْ وَصُمْ مِنْ كُلِّ عَشْرَةِ أَيَّامٍ
يَوْمًا وَلَكَ أَجْرُ تِسْعَةٍ قَالَ: إِنِّي أَجِدُنِي أَقْوَى مِنْ
ذَلِكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ: فَصُمْ صِيَامَ دَاوُدَ
قَالَ: فَكَيْفَ كَانَ دَاوُدُ يَصُومُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: كَانَ
يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى

E lem uhber enneke tesûmu ve lâ tuftıru.
“Benim işittiğim doğru değil mi, bana şöyle söylenmedi mi, bana haber verilmedi mi ki sen oruç tutuyormuşsun, hiç oruçsuz gün geçirmiyormuşsun, öyle mi?” *Ve tusalli'l-leyle?* “Bütün gece kalkıp da namaz kılıyormuşsun, öyle

mi? Doğru mu? Sen böyle mi yapıyorsun?” diye sormuş.

Fe-lâ tef'al. “Böyle yapma.” demiş Peygamber Efendimiz.

Fe-inne. “Çünkü;” *Li-aynike hazzan ve li-nefsike hazzan.* “Gözünün de hakkı var. Gözünün de dinlenmeye hakkı var. Nefsinin de, canının da hakkı var. Onun da dinlenmeye hakkı var.” *Ve li-ehlike hazzan.* “Ve senin aile[nin de hakkı var.]”

Fe-sum ve eftır. “Binâenaleyh, bazen oruç tut ama bazen de tutma.” *Salli ve nem.* “Gece kalkıp namaz kıl, tamam sevap; ama bir de uyu, uyumayı da yap.” *Ve sum min külli aşereti eyyâmin yevmen.* “Her on günde bir gün oruç tut.” -Ayda üç gün eder.- *Leke ecru tis'atin.* “Her on günde bir gün oruç tutarsan diğer dokuz günün sevabı da sana gelir, sanki on gün oruç tutmuş gibi sevap alırsın.”

Hani bire on sevap alındığını başka bir hadîs-i şerîften de öğrenmiştik ya...

Kâle: innî ecidunî akvâ min zâlike, yâ Nebiyyallah. “Ey Allah’ın Resûlü, ben kendimi

bunlardan daha fazlasını yapmaya kuvvetli hissediyorsam?”

“Daha fazla yapmak istiyorum.” demek istiyor.

“Ya öyle ise?”

Kâle: fe-sum sıyâme Dâvûd aleyhisselam.

“Madem daha çok istiyorsun, o zaman Davud *aleyhisselâm*’ın orucu [gibi tut.]”

Kâle: ve keyfe kâne yesûmu yâ Nebiyyallah? “Ey Allah’ın Resûlü, Davud *aleyhisselam* nasıl oruç tutardı?”

“Onun gibi yapayım; ama o nasıl tutardı?”

Kâle: kâne yesûmu yevmen ve yuftiru yevmen ve lâ yefirru izâ lâkâ. “Bir gün oruç tutardı, bir gün tutmazdı, geçirirdi. Düşmanla karşılaştığı zaman da düşmanından dönmezdi.”

Başka bir rivayette de buyurmuş ki;

لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَطْرَ الدَّهْرِ صُمْ
يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا

Lâ savme fevka savmi Dâvûd aleyhisselâm. “Davud *aleyhisselâm*’ın orucunun üstünde oruçlu olmak yoktur.” *Şatra’d-dehri.* Bir gün tutup bir gün tutmayınca zamanın yarısı oruçlu, yarısı oruçsuz gibi oluyor; bir oruçlu, bir oruçsuz gibi oluyor. *Sum yevmen ve eftır yevmen.* “Bir gün oruç tut, bir gün tutma, iftar et.” buyurdu.

Şimdi bu ve buna benzer hadîs-i şerîflerden, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in tavsiyelerinden kesin olarak görülüyor ve anlaşılıyor ki; İslâm’da aşırılık makbul değil. Haddinden fazla, aşırı, olağanüstü çok yapmak daha çok sevap almaya sebep olur mu?

Hayır.

İslâm’da hangisi makbul?

Dengeli, ölçülü, itidalli, mûtedil hareket etmek uygun.

Ve İslâm’da her hak sahibine hakkını vermek önemli. Tam adaletlilik o.

Vücudun hakkı nedir?

Dinlenmek. O zaman ona dinlenmesini de yaptırmak lazım.

Gözün hakkı nedir?

Uyumak. Yorulduğu zaman onun da dinlenmeye hakkı var. O zaman uykuyu da yapmak lazım.

“Vücudunun hakkı var. Gözün hakkı var. Ailesinin hakkı var.” diyor.

Tabii ailesinin hakkı birkaç çeşit olur. Bir kere konuşmak ister. “Ya ben seninle evlendim, ne oluyor? Allah Allah... Böyle her gün her gün... Sen ne yanıma gelirsin, ne konuşursun, ne bir sohbet, ne bir muhabbet... Bu ne biçim iş?” Olmaz. Bir de anne ve baba olarak bir insanın çoluk çocuğu ile ilgilenmesi lazım. “Gelin bakalım. Oturun bakayım şuraya. Derdiniz var mı, anlatın bakalım. Dersleriniz nasıl gidiyor? Canınızı sıkan bir şey var mı? Kur’ân-ı Kerîm’i öğrendiniz mi? Oku bakayım. Bir dinleyeyim bakayım...” Yani ona bir vakit ayıracaksın. Allah sana bir emanet vermiş.

Allah’ın *-celle celâlühû-* bize verdiği emanetler var. Para emanetini parayı veren

kimsenin sorduđu gibi bu emanetleri Allah bize soracak.

Emanetlerin bir tanesi nedir?

Bizim vücudumuzdur, bize emanettir. Bu el, ayak, ciğer, dalak, böbrek, mide, kafa, göz, kulak, ağız; bunların hepsi birer emanettir. Biz bunları kullanıyoruz. Bu bir kuş kafesi gibi bir şey; içinde bizim ruhumuz var. Bu kafesten bu kuş uçup gidecek. Vücut bir emanet. Yani biz vücudu almışız, kullanıyoruz. Arabaya binip buraya geldiğimiz gibi vücudu da bu dünya hayatında kullanıyoruz. Asıl bu vücudun içindeki ruhumuz esas olan. Bu vücut bize emanet. Bu arabayı, bu bineği, yani bu vücudumuzu güzel kullanmamız lazım. Bu emanet. Bu güzel kullanılmadığı zaman Allah sorar.

Onun için, ben sigara içen kardeşlerimize kesin olarak ihtar ediyorum: Bu vücut bir emanettir. Bir müslümanın bu ciğeri sigara dumanı ile zift doldurmaya hakkı yoktur. Bunu Allah sorar. “Benim emanetimi niye iyi korumadın? Niye bu arabaya iyi bakmadın?” diye sorar. Kesin bu, ciddi bir şey, latife değil.

Başka emanet nedir?

Hanım bize emanettir. Düğün oluyor, dernek oluyor. Gül gibi yetiştirilmiş bir kızcağzı anası babası rızası ile alıyorlar; “Hadi bakalım, şimdiye kadar biz bakıyorduk, bundan sonra sen bak.” diyorlar. Sen bunu nasıl anlayabilirsin?

Kendi çoluk çocuğun olduğu zaman anlarsın.

O kızcağzı sana emanet. Sen de ona emanetsin. Senin anan baban da sana gayet güzel bakıyordu. “A evlâdım, bir tanem... Aman, üşürsün yavrucuğum. Şunu sırtına al yavrucuğum. Ayakta kalma yavrucuğum...” Anne şefkati... Şimdi o da gelinine havale ediyor, diyor ki; “Bak, ben bu arslan gibi yiğidi, servi boylu oğlumu yetiştirdim. Kolay kolay vermezdim ama ne yapalım, kural kâide böyle; bunu sana veriyorum, sen buna güzel bak.” diyor.

Adam da geline emanet. Kız da adama emanet. Bunların birbirine iyi bakması lazım. Karşılıklı görevlerini yapması lazım. Dinimiz bunu istiyor, emrediyor. Peygamber Efendimiz bunu açıkça belirtiyor. Ve karısını ihmal eden kimselere söylüyor. Ailenin senin üzerinde hakkı var. Yani hanımlık hakkı var. Hanım

olarak ona hanım muamelesi yapacaksın. “Hakkı var.” diye söylüyor. Tabii aynı şekilde erkeğin de hakkı var. İslâm’da bunlar yazılıdır. Hadîs-i şerîflerde geçer. Kadının kocasına karşı görevleri, erkeğin hanımına karşı görevleri [vardır.]

Kadının hakları... Neleri isteyebilir?

Kadın öyle isteyebiliyor ki; kendi dünyaya getirdiği çocuğunu emzirmek zorunda değil. Hani almış kucağına bebeği, tabii seviyor, okşuyor, kokluyor, öpüyor, bağına basıyor, severek emziriyor; ama aslında doyurmak vazifesi babanın; aileyi yedirmek, içirmek, barındırmak, giydirmek, korumak, İslâm’ı öğretmek... O tarafına hiç kimse dikkat etmiyor. Yedirmeyi içirmeyi yapıyor, dükkân açıyor, lokanta açıyor, fabrikada çalışıyor; ama öteki vazifeleri yapmıyor. Herkes kendi görevlerini bilmeli ve haklarını da bilmeli.

Ben boğaziçinde bir eve gittim. Çok lüks bir ev, boğazın en güzel yerinde, çok güzel villa, üç katlı, en alt katında havuz var. Şahane bir [ev,] boğazın manzarasına doyum olmuyor... “Ben abdest alacağım.” dedim. Abdest almaya beni aşağıdaki bir yere

götürdüler. Her şey düzenli. Duvara talimatname yazmışlar, “Bu yüznumaranın kullanılışı şöyledir.” diye evin sahibi -İsmi söylemiyorum.- İngilizce talimatname yazmış. “Girildiği zaman şöyle yapılacak, böyle yapılacak, çıkarırken su çekilecek...” vesaire, sekiz-dokuz madde talimatname yazmış. Ben öyle yer görmedim. İlk defa orada gördüm. İşin doğrusu her şeyin kuralı var.

Hanımlar, beyler birbirlerine emanet. Korumayacak, kollayacak. Bırakamaz; himaye edecek. Hem dünyasını koruyacak... Özellikle beyler... İslâm’a göre beyler evin reisidir.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

er-Ricâlü kavvâmûne âle’n-nisâ’.¹

Kadınların da üzerinde...

Giydirmek ve korumak onun vazifesidir. Hem dünyada koruyacak; düşman saldırmasın, hırsız gelmesin, arsız gelmesin diye... Hem maddî bakımdan koruyacak, hem de mânevî hayatını koruyacak; günaha girmemesi için,

¹ 4/Nisâ, 34.

harama sapmaması için, cehenneme düşmesi için koruyacak. Vazife bu.

Allahu Teâlâ hazretleri emrediyor ki;

قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

*Kû enfüseküüm ve ehlîküüm nârâ.*² “Hem kendinizi hem de aile fertlerinizi cehennem ateşinden koruyun.”

Sizlerde çok sorumluluk var. Tabii bende de... Ben de sizlerden olduğum için... Çok sorumluluk var. Biz hanımımızı korumak zorundayız. Âhiretini de [korumak zorundayız.]

“Bırak dansa gitsin.”

Gidemez!

“Bırak gündüz istediğini yapsın.”

Yapamaz.

Neden?

Ben onun koruyucusuyum. Ben onu korumak zorundayım.

“Bırak, işte eğlensin...”

² 66/Tahrîm, 6.

Yok, günah olan hiçbir şeyi yaptırtmam!
Öyle şey olmaz!

Onun için âhiretini korumaya dikkat edeceğiz.

Başka neler bize emanettir?

Şu çocuklar bize emanettir. Allah bize bunları çıkartıyor, veriyor; “Al sana bir evlat...” Bir de bakıyorsun; kız, oğlan, çocuklar, bir tane, iki tane, üç tane... Tamam, iyi, seviyorsun; ama şimdi bunların hepsinin sorumluluğu senin üzerinde. Bunların eğitimi çok önemli. Bunları en iyi şekilde yetiştireceksin. En iyi müslüman şekilde yetiştireceksin. Ve Allah’ın dinini öğreteceksin. Takvâyı öğreteceksin. Allah’tan korkmayı öğreteceksin. Haramı helali öğreteceksin. Sen olmadığın zaman, sen öldüğün zaman o müslüman olarak yaşayacak. O hâle getireceksin. Yetiştiremezsen hapı yuttun. O emaneti iyi müslüman yetiştiremedin diye Allah hesabı sorar.

Bunlar kesin, yani ciddi sorumluluklar. Ama pek çok kimse bu işlerin önemini anlayıp da çoluk çocuğuna, hanımına, aile fertlerine

ciddi bir şekilde görevlerini yapmak için kara kara düşünmüyor, bir gayret sarf etmiyor.

İslâm'da aşırı ibadet tavsiye edilmiyor.

Neden?

Çünkü görevler çok da ondan.

Şöyle anlatalım: Bütün gün uyusan, gece uyudun da gündüz de uyuyorsun. Ne derler?

“Ya biraz da çalış. Bu kadar da yatıp uymak olmaz.” derler.

Bütün gün çalışsan, o da makbul değil. Çünkü bütün gün bir gün çalışırsın, bir gün daha, bir gün daha, dayanıklıysan bir ay... On- dan sonra bu cihaz bir yerden patlar, bir yerinden bir arıza olur, hastaneye düşersin. Niye böyle oldu?

Neden olacak; makineyi aşırı çalıştırdın.

Biz doktora yaparken bir projeksiyon cihazı kullanıyorduk. Yarım saat kullanıp 15 dakika dinlendirmek gerekiyordu. İstersen dinlendirme... Dinlendirmedeğin zaman ampulü patlıyordu. Al başına belayı... Gidiyorsun, yeni ampul alacaksın, parası pulu çok... El yazması eserin [sayfalarını] duvara aksettiriyordum.

Karanlıkta yarım saat çalışıyordum, hemen ondan sonra dinlendiriyordum. Dinlendirmek önemli.

Herkese hakkını vermek önemli. Etrafında senden hakkı olan insanlar var. Karın; hakkını vereceksin. Çocuğun; hakkını vereceksin. Vücudun; hakkını vereceksin. Göz; hakkını vereceksin. Ve Müslümanlık böyle gidiyor.

Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz aşırı iş yapanları hizaya getirmiştir. İşte çok aşırı ibadet edenlerden birisi de Abdullah b. Amr İbni'l-Âs *radıyallahu an-hümâ* idi. Geceleri namaz kılıyordu. Peygamber Efendimiz onu da uygun görmedi; “Öyle yapma.” [dedi.]

Onun rivayetinde de şöyle geliyor, orasını da okuyalım. Kur’ân-ı Kerîm okumasında mesela... Nasıl okurmuş?

b. Her Ayda Bir Defa Hatim Yapın

Ona da -aynı Abdullah’a- Peygamber Efendimiz şöyle tavsiyede bulunuyor:

اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهُ
إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ: فَاقْرَأْهُ فِي كُلِّ عِشْرِينَ
قَالَ قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ:
فَاقْرَأْهُ فِي كُلِّ عَشْرٍ

İkrai'l-Kur'âne fî külli şehrîn. “Her ayda bir defa hatim yap. 30 günde Kur'an'ı oku.”

Ne demek bu?

Kur'ân-ı Kerîm'i 30'a bölersin, her gün bir parçasını okursun, 30 parça eder.

Dedelerimiz -Allah razı olsun- Kur'ân-ı Kerîm'i yazmışlar, düzenlemişler, süslemişler, kenarlarına işaret koymuşlar, 30'a da bölmüşler. Ne diyorlar 30'da bir parçasına?

“Cüz” diyorlar.

Kur'ân-ı Kerîm kaç cüz?

30 cüz.

Niye 30 cüz?

Peygamber Efendimiz işte 30'a bölünmesini tavsiye etmiş de ondan bölmüşler. Bunları düzenlemişler, mushaf hâline getirmişler. O

zaman hiçbir şey yoktu; kenarında cüz işareti vesairesi yoktu. Efendimiz “30 günde bir hatim indirilsin.” [dedi] diye 30 parçaya bölmüşler ki herkes bir günde ne kadar okuyacağını bilsin diye.

Kultü: yâ Nebiyyallah, innî utîku efdale min zâlike.

Abdullah genç, canlı, samimi ve gayretli. Dedi ki;

“Yâ Resûlallah, ben bundan daha fazlasını okumaya tâkat getirebilirim.”

“30 günden daha çabuk okuyabilirim.” dedi.

Kâle: fakrauhû fî külli ısrîn.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki;

“O zaman 20 günde oku.”

Yani günde o zaman bir buçuk cüz okuyacak.

Kâle kultü: yâ Nebiyyallah, innî utîku efdale min zâlike. “Yâ Resûlallah, ben bundan da çok hızlı, daha çabuk okumaya tâkat getirebilirim.”

Kâle fakrauhû fî külli aşrin. “O zaman on günde oku.”

Demek ki bir günde üç cüz okuyacak.

Kâle kultü: yâ Nebiyyallah, innî utîku efdale min zâlike. “Yâ Resûlallah, daha da çok okuyabilirim.”

Kâle: fakrauhû fî külli seb'in. “O zaman yedi günde oku.” *Ve la tezid alâ zâlike.* “Bundan da daha hızlı okumaya kalkışma.”

O zaman haftada bir defa bir hatim olacak.

Bu yedide bir, yedi defada okumanın taksimâtı nasıl olacak?

Pakistanlılar bizden daha iyi müslüman, haberiniz olsun. Pakistanlılar iyi müslüman. Eski, şimdi Pakistan'ın olduğu yerlerde yaşayan mübarekler bizden daha iyi müslüman. Pakistan'ın Kur'ân-ı Kerîmler'inde yedili bölüm de var. Yedi yedi bölüm. Her bölüme “menzil” derler. Yedi menzil. Yani birinci menzil bir günde bitecek kısım. Yedinci menzilde bir haftada hatim olacak şekilde. Pakistan'ın baskılarında, kenarında menzil işaretleri de vardır.

Bizde yok. Bizimkiler vidaları o kadar sıkıştırmamışlar, biraz gevşek kalmış, 30 güne göre ayarlamışlar. Ama biz de işi öyle bir laçkalaştırmışız ki 30 günü de bırakmışız; şimdiki zamane müslümanları ömür geçiyor, bir hatim indirmiyor; yıl geçiyor, bir hatim yapmıyor.

Neden?

Kem küm Kur'ân-ı Kerîm'i okuyamıyor. Okuyamayınca da bir ayda Kur'an'ı tamamlayamıyor.

Camileri dolaşın. "Mükâfat vereceğim." diye ilan edin. Bir ayda Kur'ân-ı Kerîm'i hatmeden kaç kişi varsa, bakalım çıkar mı çıkmaz mı?..

Ya çıkar, ya çıkmaz... Yerine göre... Mesela Beyazıt camiine gidersen belki orada çıkar. Fatih camiine gidersen çıkar. Ama her şehirde, her camide öyle kolay kolay çıkmaz.

Demek ki yediden aşağıya indirmeyi uygun görmemiş. Pakistanlılar onu yapıyorlar.

Ama benim şeyhimin şeyhi, Mehmed Zahid Hocamız'ın şeyhi, ilk tarikate girerken eline yapışıp, öpüp de ders aldığı Ömer Ziyeddin Efendi altı saatte hatim indirirmiş...

Öyle babayığitler de var. Altı küsur saatte Kur'ân-ı Kerîm'i Fâtîha'dan başlar, *Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs*'tan çıkarmış mübarek. *Buhârî* de ezberinde imiş. *Sahih-i Buhârî* var ya, *Buhârî-i Şerîf*'in de hafızı, mübareğin o da ezberinde imiş. Kale gibi sağlam şeyh...

Oğlu, Prof. Yusuf Ziya Binatlı. O da; “Geri geri okurum.” diyordu. Babam sordu;

“Ya nasıl okuyorsun üstad?” diye.

“Hacı ağabey, -diyor kibar kibar, Allah rahmet eylesin- sayfa gözümün önüne geliveriyor.” diyor.

Sayfa gözünün önüne geliyormuş. O zaman geri geri okuyor. Geri geri okumak zor.

Arabayı mesela öne doğru hızlı sürerken kaçla sürebilirsin?

Basarsın; 120, 140, 160, 180, 200... 200'ü geçtiğin zaman biraz yüreğin hoplamaya başlar.

Geri geriye 200 giden bir babayığit gördün mü dünyada?

Yok. Geri geriye insan 10, 20, 30, 40 gider; öyle fazla gidilmez. Geriye gitmek kolay değil.

Kur'an'ı geriye geriye okumak çok zor. *Kulhüvallah*'ı bile okuyamazsınız. *Fâtiha*'yı okuyamazsınız. O kadar ezbere bildiğiniz *Fâtiha*'yı geri geri oku bakalım. Okuyamazsın. "Ama ben okurum." diyordu. Yani babadan gelmiş miras. Babası şeyh. Oğlan da küçük yaşta hafız olmuş.

Minarede ezan okumaya kalkmış. Aşağıdan şeyh efendi;

"Sen akıl bâliğ oldun mu? Ezan okuyorsun..." demiş.

"Oldum efendim." demiş.

"Tamam, o zaman devam et." demiş.

Herkes hafızasına şaşarmış.

Hocamız hakkında da çok hatıraları vardı. Mehmed Zahid Hocamız tekkeye geldiği zaman sessiz oturmuş. "Bir oturdu mu ayağını hiç değiştirmezdi." diyorlar. Diz çöküp sohbet bitinceye kadar oturmuş, kalkar gidermiş.

Hocamız çok zayıfmış; 40 kilodan aşağıya, 30 küsur kilo.. Tekkenin aşçısı ona acıdığı için pilav tenceresinin içine et saklarmış, üstüne pilavı örtermiş. Tepsiyi götüren insana da dermiş ki; “Bak, bu tepsinin şurasını o Mehmedimin önüne koy.” Mehmed, yani bizim Hocamız, Mehmed Zahid Koktu. “Onun önüne koy.” dermiş. Tepsiyi usturuplu, tam Hocamız’ın önüne gelecek şekilde koydurtmuş.

Mutfağın camından da bakarlarmış. Bunlar sofrada herkes beraber yiyor ya... Kaşığı alıyorlar, beraber yiyorlar. Belki hoşaf varsa yanında, ayran varsa beraber yiyorlar ya... Bakarlarmış, bakalım o zayıf Mehmetçik pilavla beraber o eti de yesin de biraz şişmanlasın. Canları öyle istiyor. Aşçı Hocamız’ı seviyor. Hocamız bir kaşık almış. İyi. Bir daha almış. İyi. Derken pilavın altından et çıkınca Hocamız eti yandaki arkadaşına kaydırıverirmiş, itiverirmiş. “Hay Allah...” Artık mutfak da; “Ya yine bak yemedi!” diye [üzülürlermiş.] Hocamız *rahmetullâhi aleyh* fedakârmış.

Demek ki en aşağı yedi günde, hadi yedi günü geçtik, ayda bir inşaallah hatim indirmeye alıştıralım. Ama burada ben onu yapacak

kimse de az görüyorum. Çünkü ayda bir hatim indirmek için günde bir cüz okumak lazım. Günde bir cüz okumak için de bayağı hızlı okuyabilmek lazım. Kem küm, kem küm edince bu bir cüz de kolay okunmaz. İnşallah kendimizi biraz kuvvetlendirelim.

c. Davud Aleyhisselam'ın Gece İbadeti

Peygamber Efendimiz devam etmiş, buyurmuş ki;

Ve li-zevcike aleyke hakkan. “Eşinin senin üzerinde hakkı var.” demiş.

Çünkü gece namaz kılmaya gidince eşinin yanından kalkıp gidiyor. “Eşinin de senin üzerinde hakkı var.” demiş.

Şimdi bunu pek çok kimse anlamaz. Ama İslâm'ın fıtrat dini olması dolayısıyla, yani insanın hilkatine, yapılışına, yaratılışına uygun din olduğu için her şeyi dengeli, ölçülü yapıyor. Evlilikte evliliğin de görevleri var, hanımın da hakkı var diye, onun için onu da beyan ediyor.

Ve li-zevrike aleyke hakkan. “Ziyaretçilerin de senin üzerinde hakkı var.”

Gördün mü, eve misafir gelecek tabii...
“Selâmun aleyküm. Aleyküm selam. Nasılsın, iyi misin? Özledim kardeşim seni...” Tabii gelecek. Misafir gelmesi güzel, sevap. Misafir geldiği zaman eve çok bereketler geliyor, insan çok sevaplar, mükâfatlar kazanıyor. Onun da hakkı var.

“Kardeşim, kusura bakma, namazlarım, vazifelerim var da sen burada otur, ben onları yapayım.”

Olmaz! Ev sahibi misafire ikrâm da edecek, yanında da bulunacak. Hatta misafire ev sahibinin güzel kıyafetle çıkması da ikrâmın bir çeşidiymiş. Ev sahibi misafirin karşısına güzel kıyafeti ile çıkacak, o da bir ikrâmmiş. Bir çıkıyor; saç dağınık, baş dağınık, pijama ile... Olmaz! Güzel kıyafetle çıkacak. Camiye geliyor; abuk sabuk kıyafetle. Olmaz!

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

*Huzû zîneteküm inde külli mescidin.*³

³ 7/A'râf, 31.

Her mescide geldiğin zaman güzel kıyafetle gelecek. Allah'ın huzuruna geliyor. Allah'ın evine geliyor. Başka insanlar var. Başka insanların da gözleri rahatsız olmasın. Pejmürde, perişan, berbat kıyafetle olduğu zaman rahatsız olur.

Geçen gün televizyonları seyrediyordum. Ankara'da saç başı darmadağın, üstü başı perişan bir gariban buldular. Bir taraftan resmini çekiyorlar. Ondan sonra sordular, kimsesi yok. Sokakta yatıyor. Artık Ankara'da soğuklar da başladı. Keçiören'in düşkünler yurduna getirdiler. Adamın biraz sonra bir tıraştan geçirdiler, bir hamama soktular, bir üst baş kıyafet [giydirdiler,] sonra karyolanın üstüne oturtular; adamın hâli değişt i, tanınmayacak hâle geldi, doğru düzgün hâle geldi. "İşte ben bir zamanlar şöyleydim böyleydim. Sonra imkânlarım kalmayınca, akrabalarım da dirsek çevirdi, böyle sokaklara düştüm." dedi. Yazık. Bayağı adam oldu. Ama sokakta görsen korkarsın, kaçarsın, konuşmazsın. Ama zayıf, gariban...

Ziyaretçilerin de hakkı var.

Ve li-cesedike aleyke hakkın. “Cesedinin, vücudunun da senin üzerinde hakkı var.”

Buna da iyi bakacaksın. Kaportayı, makineyi iyi koruyacaksın. Bakımı olacak. Bakımı olmadığı zaman bunun hesabını Allahu Teâlâ hazretleri sorar.

“Davud *aleyhisselam* -mübarek- bir gün oruç tutar bir gün tutmazmış.” dedik ya, onun hakkında Efendimiz’in verdiği bilgiyi de burada okuyalım, tamamlayalım. O zaman bu konunun hepsi tamam olacak.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

Ehabbu’s-sıyâmi ila’llâhi sıyâmu Dâvûd.
“Allah’a en sevimli oruç, Davud *aleyhisselam*’ın orucudur.”

Ehabbu’s-salâti ila’llâhi salâtu Dâvûd.
“Allah’ın en sevdiği namaz da Davud *aleyhisselâm*’ın namazı[dır.]”

Bakalım Davud *aleyhisselâm*’ın -orucunu az çok biliyoruz da- namazı nasılmış...

Kâne yenâmu nısfel-leyl. Davud *aleyhisselam* gecenin yarısında uyurmuş.

Gecenin yarısında uyurmuş, ne demek?

Gece nereden nereyedir? Gece ne zaman başlar, ne zaman biter?

Gece akşam ezanı ile başlar, fecirle yani imsakla biter. İmsakla fecir arası gecedir. İmsaktan sonra ben bakıyorum, dışarıda karanlık var. Sen ona bakma artık. Artık o sabahın erken vakitleri sayılır. Çünkü sabah namazı kılınıyor. Sabah namazı kılınmaya başlanıyor. Gece bitti.

“Öyle mi, ne zaman bitti?”

Sen oruç için sahur yemeği yerken gecenin sonlarındaydın. Sahurun vakti bitince gece de bitiverdi. Gece yok. Gecenin en sonu bitti.

Gecenin yarısına kadar uyurmuş. Yarı gece uyurmuş.

Ve yekûmu sülüşehû. “Üçte birinde kalkarmış.”

Yani o zaman uyumazmış. Yarısından sonra kalkarmış, üçte biri kadar bir zaman namaz kılarmış. “Yarısına kadar uyur, üçte biri kadar namaz kılar.” demek; yani aşağı yukarı bizim yemek yemeye kalktığımız zamana kadar zikir, tesbih, namaz, ibadet edermiş.

Ve yenâmu südüsehû. “Sonra altıda bir daha uyurmuş.”

Gece namazından sonra biraz daha, altıda bir kadar uyurmuş. Şöyle söyleyelim: Akşam ezanı ile imsak arası altı saatse; üç saat uyurmuş, iki saat uyanık kalırmış, son bir saatte yine uyurmuş. Kısa...

Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz de teheccüde kalkardı da teheccütten sonra biraz uyurdu, uzanırdı.

Hocamız'ın zamanında bize Almanya'dan dervişler geldi. Hocamız'dan ders almışlar. Her birisi babayiğit, sakalları da kocaman kocaman okkalı sakallar... Bizimkiler gibi kısa boylu değil; göbeğinin yukarısına filan geliyordu. Çok da heybetli oluyorlar. Sakal bırakınca insan çok heybetli oluyor. Geldiler. Ben de ilk defa gördüm. Bir kâfile halinde geldiler. Hocamız'ın elini öptüler. Teheccüd kılındı. Teheccüdü kıldıktan sonra hepsi bir tarafa serildi yattı.

“Ne yapıyorlar?” dedim.

“Peygamber Efendimiz teheccütten sonra biraz uyurmuş da, o sünneti uyguluyor bu kardeşler.” dediler.

Ondan sonra kalktılar, sabah namazını beraber kıldık.

Demek ki gecenin yarısına kadar uyuyup, ondan sonra biraz kalkıp namaz, zikir, Kur’an okumak, dua etmek, tazarru, niyaz, yalvarma, yakarma, ondan sonra biraz daha uyuma, ondan sonra sabah namazına gelme; Davud *aley-hisselam* geceyi böyle geçirmiş.

Allah gece ibadetine kalkmayı seviyor, aziz ve muhterem kardeşlerim.

Ben de lafı uzatmışım. Kusura bakmayın.
el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

6 Ramazan 1421 / 03.12.2000

Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak

ulaşmak için tıklayınız.

